

OPONENTSKÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce: Problematika přístupu zdravotních sester k umírání a smrti.

Autorka: Lenka Zrzavá
III. ročník bakalářského studia
Obor ošetrovatelství, LFUK v Hradci Králové

Vedoucí práce: Jaroslava Pečenková

1. Volba tématu:

Studentka zvolila téma zajímavé a aktuální pro dynamicky rozvíjející se obory geriatrické, onkologické a paliativní péče, péče o nevléčitelně nemocné. S rozvojem medicíny došlo ke skutečnosti, kdy se mnohá, dříve smrtelná onemocnění, stala nemocemi chronickými. Počet pacientů žijících s dlouhodobým a nevléčitelným onemocněním významně stoupl. V souvislosti s touto skutečností dochází k nárůstu významu a potřeby zdravotnických zařízení, která péči o nevléčitelně a dlouhodobě nemocné pacienty zajišťují. Počet zdravotníků, kteří poskytují dlouhodobou péči umírajícím pacientům, se logicky zvětšuje.

2. Teoretická část:

V teoretické části práce, publikované na 21 stranách textu, autorka shrnula současné poznatky o procesu umírání, o průvodní tělesné symptomatologii. Věnuje se osobnostním předpokladům zdravotníků, kteří o umírající pečují. Zohledňuje při tom aspekty etické, psychologické, kompetence v komunikaci. Neopomíná zdůraznit nutnost psychické hygieny pečujících. V poslední kapitole teoretické části stručně glosuje psychické reakce pozůstalých. Zajímavé by bylo doplnit informaci o možnostech psychologické pomoci pozůstalým.

3. Empirická část práce:

Empirická část práce, publikována na 46ti stranách, byla realizována metodou kvantitativního výzkumného šetření. Autorka zvolila formu anonymního dotazníkového šetření. Otázky byly inspirovány standardizovaným dotazníkem FATCOD, (český překlad anglického originálu). Z celkového počtu 42 otázek bylo 39 otázek uzavřených, 3 otevřené. Cíli dotazníkového šetření bylo zmapování přístupu zdravotních sester k umírajícím lidem, ošetrovatelská péče o klienty, způsob, jakým se mohou pozůstalí rozloučit se svým blízkým a zda mají o participaci na doprovázení umírajícího zájem.

Jak již bylo zmíněno, autorka využila metodologie kvantitativního výzkumu. V celé práci však nenacházím formulaci jediné hypotézy!? Nejsou definovány jediné proměnné! Z jakého teoretického východiska autorka vyšla? Chybí základní informace o tom, jakou teorii chce autorka ověřovat!

V charakteristice zkoumaného vzorku chybí důležité informace pro konfrontaci výsledků výzkumu s realitou: Jaký typ vzdělání sestry absolvovaly; zda se kontinuálně vzdělávají – jsou registrované; jaké mají pro výkon profese podmínky – kolik sester kde pracuje, o jak velký počet pacientů se ve směně starají, slouží dvou/tří směnný provoz, jakou podporu zaměstnavatele mají pro výkon náročného povolání, zda mají osobní zkušenost s doprovázením blízké osoby, apod. Mnohé z těchto faktorů dokáží přístup sester k umírání a smrti významně ovlivnit!

V krátké charakteristice zkoumaného vzorku autorka uvádí jako nejerudovanější soubor lidí v přístupu k umírání a smrti všeobecné sestry na LDN pracovištích. Zajímalo by mne proč? Hned v odpovědi na 3. otázku výzkumu se dozvídáme, že 60% respondentek se cítí být „*nesvé, když mají mluvit o blížící se smrti s umírajícími*“.

Z diskuse vyplývá, že navázat vztah s umírající osobou je pro personál náročné, nesouhlasí a spíše nesouhlasí jen 9,1 % respondentek. Sestry nemají problém se zajištěním fyzických potřeb svých nemocných a rutinně pečují o tělo zemřelého, (85,5% sestrám nečiní potíže péče o mrtvé tělo). Sestry by rády více zapojily příbuzné umírajících do péče, (83% respondentek souhlasí). Setkávají se však s velmi sporadickým zájmem příbuzných, (74% příbuzných se zapojí do péče o umírajícího jen občas). 63% respondentek si myslí, že nebyly připraveny zdravotnickou školou na setkání s umírajícím člověkem. Na otevřenou otázku, „*co by Vám pomohlo při péči o umírající*“, 32,8% respondentek odpovědělo, že neví! V celé diskusi není jediná konfrontace výsledků výzkumu s literaturou!

4. Závěr práce, hlavní přínost práce:

O teorii umírání a smrti bylo již mnoho zjištěno a zdokumentováno. Vlastní praxe umírání a doprovázení v klasických zdravotnických zařízeních je však zatím teprve „*v plenkách*“. Setkáme se s kvalitní standardizovanou péčí o fyzické potřeby klientů. V komplexním přístupu jsou však zatím pionýry pouze hospicová hnutí. Konfrontace ošetrovatelské péče o umírající, realizované v hospici, a v klasickém zdravotnickém zařízení, by měla zatím podobu velmi rozevřených nůžek. Velkou problematikou zůstává zapojení příbuzných do péče o své blízké.

5. Literatura:

Autorka čerpala dohromady z celkem 19ti českých i zahraničních publikací tištěných a ze 3 elektronických, které řádně cituje v seznamu použité literatury.

6. Kvalita příloh:

Seznam příloh obsahuje celé znění dotazníku, Korejskou deklaraci, Chartu práv umírajících a Etický kodex pro zdravotní sestry.

7. Celkové stanovisko oponenta, téma pro diskusi:

Výběr tématu shledávám velmi zajímavým, teoretický souhrn stručný a přehledný. Realizaci výzkumného šetření však hodnotím jako neúplnou a s metodologickými chybami.

Téma pro diskusi:

1. Nebylo by zvolené téma *problematiky přístupu zdravotních sester k umírání a smrti* vhodnějším kandidátem pro kvalitativní výzkumné šetření?
2. Celá třetina respondentek nedokázala najít odpověď na otázku *co by jim pomohlo v péči o umírající?* Velmi mne tato reakce bez názoru překvapila. Proč tomu tak je ... ?
3. Co bychom mohli udělat pro to, aby zájem příbuzných pečovat o své blízké byl více proaktivní?

8. Klasifikace bakalářské práce oponentem: Dobře.